

کمپین «نه به تصادف» شکست خورد؟

۴دلیل اصلی تصادفات جاده‌ای

گزارش خبری

محدثه جعفری خبرنگار

که امیدواریم این حرکت تداوم داشته باشد.» او می‌گوید: «وقتی هیچ تغییری در کیفیت خودروها یا جاده‌های کشور اتفاق نیفتاده و درصد زیادی از دوربین‌های نظارتی راه خراب یا ازکارافتاده است. از سوی دیگر در سال ۱۴۰۳ بیش از ۲ میلیون خودروی جدید در کشور پلاک شده و حدود یک و نیم میلیون گواهینامه رانندگی جدید صادر شده است، چه طور انتظار داریم میزان تصادفات کاهش پیدا کند؟ آن هم وقتی که در این باره به شکل کافی و مؤثر فرهنگ‌سازی نشده؟ از دی‌ماه سال گذشته و براساس شرایط و اوضاع، پیش‌بینی‌ها نشان می‌داد که با افزایش ۶ درصدی تصادفات مواجه خواهیم بود و اساساً یکی از دلایل راهدانازی پویش هم چنین عزمی جدی در این زمینه به وجود آمد. حتی شخص رئیس‌جمهوری دستوراتی در این زمینه صادر کردند و برخی نهادهای مصوباتی داشتند

۸ درصد افزایش داشته است! و این نشان می‌دهد که ما هنوز در اول راه تلاش برای کاهش تصادفات جاده‌ای هستیم. اگر چه متأسفانه آمارهای مرگ‌ومیر ناشی از تصادفات نوروز امسال افزایشی بود، اما این پویش توانست توجه مسئولان و مردم را تا حدودی به این موضوع جلب کند و بویژه در دولت عزمی جدی در این زمینه به وجود آمد. حتی شخص رئیس‌جمهوری دستوراتی در این زمینه صادر کردند و برخی نهادهای مصوباتی داشتند

دکتر حسین کرمانپور، با اشاره به بالا بودن مرگ‌ومیرهای ناشی از تصادفات در کشور و ضرورت توجه ملی و همه‌جانبه به این مسأله، می‌گوید: «آمار اعلام شده نشان می‌دهد که با وجود تلاش‌های بسیار انجام شده و هشدارهایی که از اسفند سال ۱۴۰۳ در قالب پویش «نه به تصادف!» به مسئولان و جامعه داده شد، متأسفانه در نوروز امسال، یعنی از ۲۵ اسفند ۱۴۰۳ تا پایان روز ۱۶ فروردین ۱۴۰۴، مرگ‌ومیرهای ناشی از تصادفات رانندگی بیش

از جان و سلامتی مردم وظیفه اصلی این وزارتخانه است، در این زمینه پیشقدم شد و توانست توجه و همکاری هیأت دولت و بقیه نهادهای مسئول را هم جلب کند. در نوروز امسال صرفاً فزاد اول آن کلید خورد و هدف آن هم هشدار، آگاهی‌بخشی و جلب توجه مردم و مسئولان به اهمیت مسأله تصادفات جاده‌ای بود. طبیعتاً از یک پویش بیست روزه نمی‌توان انتظار داشت که تغییرات اساسی در کیفیت جاده‌ها، خودروها و نظارت بیشتر پلیس اتفاق بیفتد. عامل بخش عمده‌ای از تصادفات، بر اساس مطالعات انجام شده، عامل انسانی است؛ حتی گفته شده که دلیل بیش از ۸۰ درصد تصادفات عامل انسانی است. یعنی باید فرهنگ رانندگی اصلاح و در این زمینه فرهنگ‌سازی شود؛ در یک پویش بیست روزه نمی‌توان انتظار فرهنگ‌سازی داشت، توجه داشته باشیم در بسیاری از کشورها، کاهش ۱۰ تا ۱۵ درصدی تصادفات بعد از ۱۰ سال کار مستمر و مداوم همه‌جانبه تحقق پیدا کرده است؛ بنابراین در آفاق راه قرار داریم و همه مسئولان و مردم، صنایع، رسانه‌ها، قانونگذاران و... باید به طور مستمر در این راه زمینه‌های لازم برای کاهش تصادفات را فراهم کنند.»

دکتر کرمانپور با اشاره به اینکه منبع رسمی آمار فوتی‌ها در تصادفات نیز پزشکی قانونی است، توضیح می‌دهد: «البته در زمینه این آمار پرسش‌هایی برای ما مطرح است که ان‌شاءالله در نشست مشترک با همکاران‌مان در پزشکی قانونی و پلیس راهور به آنها خواهیم پرداخت و پس از دریافت پاسخ، نظر صریح‌تری را اعلام خواهیم کرد.» او همچنین درباره چگونگی ادامه پویش «نه به تصادف!» می‌گوید: «ما اکنون تابستان و تعطیلات بعد از امتحانات مدارس را پیش رو داریم و طبق آمارها تعداد فوتی‌های تصادفات در ایام تعطیلات تابستان، یعنی تیر، مرداد و شهریور دو برابرایام عید است. اکنون باید آنچه از یک مسئول می‌تواند و در توان دارند، اجرایی کنند تا شاهد کاهش آمار باشیم. برای مثال، خوشبختانه در همین باره، دکتر پزشکیان وقتی متوجه شدند بیشتر دوربین‌های کنترل سرعت جاده‌ها با مشکل فنی و نرم‌افزاری روبه‌روست، دستور دادند تا بررسی و اصلاح شود. موضوع بعدی حمایت از پلیس راهور است، زیرا نقش مهمی در کاهش تخلفات و تصادفات دارد.

لازم است هم امنیت و ایمنی خودروها و هم وضعیت جاده‌ها اصلاح و استانداردسازی شود و هم پلیس حضور پررنگ‌تر و مؤثرتری در جاده‌ها داشته باشد. معتمد تنها امکان سریع‌الاثّر که می‌توانست به کاهش معنی‌دار آمار کمک کند، سخت‌گیری و اعمال قانون بود. باقی اقدامات طولانی‌مدت و دیرتر اثرگذار خواهد بود.»

رئیس مرکز روابط عمومی و اطلاع‌رسانی وزارت بهداشت در پایان سخنانش، بر ضرورت برخورداری از یک پایگاه دائمی ثبت و تحلیل آمارهای ناشی از تصادفات اشاره می‌کند و می‌گوید: «باید پناگهی وجود داشته باشد که به صورت روزانه آمارها و حتی خبرهای مربوط به مرگ‌ومیرهای تصادفات را به تفکیک استان‌ها ارائه کند تا بتواند اطلاعات لازم را برای تحلیل‌ها و برنامه‌ریزی‌های لازم در اختیار پژوهشگران و مسئولان قرار دهد.

طبیعتاً از یک پویش بیست روزه نمی‌توان انتظار داشت که تغییرات اساسی در کیفیت جاده‌ها، خودروها و نظارت بیشتر پلیس اتفاق بیفتد. عامل بخش عمده‌ای از تصادفات، بر اساس مطالعات انجام شده، عامل انسانی است؛ حتی گفته شده که دلیل بیش از ۸۰ درصد تصادفات عامل انسانی است. یعنی باید فرهنگ رانندگی اصلاح و در این زمینه فرهنگ‌سازی شود

اجتماعی

نیستند؟ خودروسازی که برای این محصولات بی کیفیت، قیمت‌های نجومی دریافت می‌کنند، آیا به اندازه جوامع پیشرفته مالیات می‌دهند؟ چرا از این خودروسازان مبالغه‌آمیزی برای اصلاح جاده‌ها و کیفیت‌شان دریافت نمی‌شود؟ وسیله تقلیه و راه‌ها از جنس سخت‌افزاری، عمدتاً با سرمایه و هزینه قابل اصلاح هستند، چرا آنها را موضوع نقد قرار نمی‌دهند؟ چرا تمرکز را روی اصلاح رفتار مردم گذاشتند؟ چرا اینقدر جاده‌های فرسوده، غیراستاندارد و اصلاح نشده داریم؟ چه زمانی می‌خواهند به وضعیت راه‌ها رسیدگی کنند؟ سال‌هاست با مجموعه‌ای از خودروهای بی کیفیت و قیمت‌های چندبرابر روبه‌رو هستیم، چرا به کیفیت خودروها ورود نمی‌کنند؟»

به گفته دکتر صادقیان، حتی اگر عامل انسانی در بروز تصادفات دخیل باشد که هست، می‌توان از خودروی باکیفیت استفاده کرد تا میزان صدمه در تصادفات کاهش پیدا کند. چرا باید شاهد تولید و فروش خودروهایی باشیم که با یک ضربه تا کم‌فروری روند. اگر بررسی شود، متوجه خواهید شد، خودروهای مدل بالا کمتر تصادف می‌کنند، حتی اگر تصادف هم کنند، میزان خسارت و جرح در آنها بسیار اندک است.

سیاست‌های تشویقی برای اصلاح رفتار مردم

این جامعه‌شناس با بیان اینکه مسئولان می‌توانند با برنامه‌ریزی و اصلاح سیاست‌ها در هر سه عامل یعنی انسان، خودرو و جاده تغییر ایجاد کنند، می‌گوید: «این سه عامل باید هم‌زمان نگاه شوند. دستگاه‌های سیاست‌گذار و برنامه‌ریزی که سرمایه و بودجه در اختیار دارند؛ باید دست به اصلاح بزنند. اگر قرار است، اقدامات فرهنگی هم برای اصلاح رفتار مردم انجام شود، باید با سیاست‌های تشویقی همراه شود، نه با شعار و سخنرانی؛ به موعظه‌گویی هدایت نمی‌شود. باید دید در بودجه‌ها چقدر می‌توانند برای آموزش کودکان در مهدها، دبستان‌ها و مدارس هزینه کنند. اکنون برنامه‌ریزی برای کدام کالای فرهنگی انجام شده است؟ آیا انیمیشنی ساخته یا کتاب آموزشی چاپ کرده‌اند؟ کدام مکانیزم تشویقی در نظر گرفته شده است؟ با حرف زدن و توصیه کردن، هیچ دراز باز نمی‌شود. باید دید چقدر عملگرانه به موضوع نگاه می‌کنند و برای آن برنامه دارند.»

کنشگران علمی و آموزشی باید برای رفتارهای اجتماعی نسل آینده برنامه‌ریزی کنند، طرح ارائه دهند و دولت باید اجرایی کند، موضوعی که دکتر صادقیان به آن اشاره می‌کند و می‌گوید: «وقتی طرح کارشناسی شده برای این ۸ درصد افزایش نداریم، با حرف‌های پروپاگاندایی نمی‌توانیم به نتیجه دست یابیم. کافیسیت از تجربیات کشورهای توسعه‌یافته بهره بگیرند. برای کاهش آمار تصادفات جاده‌ای حرف و توصیه کارساز نیست، باید طرح و بودجه داشته باشند. چه درصدی از بودجه کشور برای کاهش آمار تصادفات جاده‌ای در نظر گرفته شده است؟ اگر بخوایم فقط روی تغییر رفتار مردم تمرکز کنیم، حرکت آهسته‌ای است، که چند نسل بعد تازه جواب می‌دهد.»

مدارس می‌گوید: «در آموزش و پرورش بشدت دچار کمبود مشاور هستیم، به گونه‌ای که برای ۱۷ میلیون دانش‌آموز فقط ۱۴ هزار مشاور داریم. با این کمبود مشاور، نمی‌توانیم در نظر آموزش مشاوران بمانیم، اما می‌توانیم از ظرفیت هوش مصنوعی و فناوری‌های نوین استفاده کنیم. در مجموع نگاه ما این است که باید در حوزه مهارت‌های ارتقایی به سمت تحول و شیوه‌های نوین برویم.»

هشت میلیون دانش‌آموز غربالگری شدند مدیرکل امور تربیتی، مشاوره و مراقبت در برابر آسیب‌های اجتماعی با اشاره به بیش از هشت میلیون دانش‌آموز می‌گوید: «مرحله دوم «نماد» غربالگری است، در این مرحله ما هشت میلیون و ۲۵ هزار نفر از دانش‌آموزان ابتدایی، متوسطه اول و دوم را غربالگری کردیم. مرحله سوم مصاحبه تشخیصی است. مثلاً وقتی یک دانش‌آموز غربالگری می‌شود و می‌بینیم در معرض افسردگی قرار دارد، به این قسمت بسنده نمی‌کنیم. فرض را بر این می‌گذاریم زمانی که او پرسشنامه را پر کرده شاید در آن لحظه شرایط روحی مناسبی نداشته، پس مجدداً او را تست و مصاحبه گرفته می‌شود. به این شکل که مشاور ما در یک جلسه با دانش‌آموز صحبت می‌کند و بعد مشخص می‌شود که او واقعاً افسردگی

پالیوت انتخاب کردیم، البته ما نماد را برای همه نقاظ کشور اجرا می‌کنیم، ولی برای این ۳۲ منطقه با سرعت بیشتری کار خواهیم کرد. مثلاً برای مدیران مدارس در این مناطق کارگاه‌های مهارت‌های ارتقایی و پیشگیری برگزار کردیم. برای دانش‌آموزان دختر مقطع متوسطه هم کارگاه‌هایی در حال برگزاری است. همچنین والدین می‌توانند از این کارگاه‌ها استفاده کنند. او با تأکید بر اینکه ما در حوزه مهارت‌های پیشگیرانه نیاز به تحول داریم زیرنمی‌توان به نوجوان امروز مانند نوجوان دو سال گذشته آموزش داد، می‌گوید: «بیک زمانی بود که ما باید به مدرسان آموزش می‌دادیم و آنها طی یک سری کلاس آموزشی به دانش‌آموزان، مهارت نه گفتن، خودآگاهی و ارتباط مؤثر را آموزش می‌دادند، اما سادات ابراهیمی در گفت‌وگو با «ایران» درباره اقدامات پیشگیرانه از آسیب‌های اجتماعی می‌گوید: «ما در بخش مهارت‌های ارتقایی می‌شود. مهارت‌های ارتقایی خود شامل دو بخش از جمله آموزش‌های ارتقایی و آموزش‌های ترویجی است، موضوع اقدام پیشگیرانه به همین مرحله اول مربوط می‌شود.»

ابراهیمی در ادامه می‌گوید: «ما در بخش مهارت‌های ارتقایی که شامل آموزش‌های پیشگیرانه و مهارت ترویجی است برای سه گروه اولیا، دانش‌آموزان و همکاران فرهنگی کارگاه‌های آموزشی برگزار می‌کنیم. برای اجرای نماد، ۳۲ منطقه هدف را در کل کشور به صورت

بسیاری از آسیب‌های اجتماعی در افراد بزرگسال، ریشه در دوران کودکی و نوجوانی آنها دارد. به همین دلیل بخش عمده‌ای از منابع و برنامه‌های ما در سال ۱۴۰۴ ناظر بر گروه سنی نوجوانان خواهد بود

سامانه نماد احیا می‌شود

بطحایی درباره احیای دوباره سامانه نماد-نظام مراقبت و ارزیابی دانش‌آموزان- می‌گوید: «سامانه نماد مجدداً در یک سال اخیر بازسازی و احیا و یک برنامه فراگیر برای این موضوع در نظر گرفته شده که با حمایت تخصصی و مالی در مواقع لزوم از طرف سازمان امور اجتماعی وزارت کشور انجام می‌شود. در حال حاضر «نماد» بیشتر به مرحله شناسایی وارد شده و بعد در مرحله مراقبت و صیانت وارد عمل خواهد شد تا بتواند آسیب‌های اجتماعی که امروزه دانش‌آموزان ما را تهدید می‌کند، مدیریت و کنترل نماید.»

او ریشه آسیب‌های اجتماعی افراد را وابسته به دوران کودکی و نوجوانی آنها می‌داند و می‌گوید: «بسیاری از آسیب‌های اجتماعی در افراد بزرگسال، ریشه در دوران کودکی و نوجوانی آنها دارد. به همین دلیل بخش عمده‌ای از منابع و برنامه‌های ما در سال ۱۴۰۴ ناظر بر گروه سنی نوجوانان خواهد بود.»

معاون وزیر کشور نقش خانواده را عامل مؤثری در مراقبت از دانش‌آموزان در مواجهه با آسیب‌های اجتماعی می‌داند و می‌گوید: «در بخش پیشگیری، خانواده‌ها سهم بسیار مهمی در برنامه‌های ما در سال ۱۴۰۴ دارند. امیدوارم اجرای برنامه‌هایی که از طریق آموزش و پرورش برای خانواده‌ها برگزار می‌شود، بتوانیم یک خیز جدی در آموزش فرزندانمان برای خودمراقبتی و آشنا شدنشان با تهدیدهایی که آنان را در معرض خطر قرار می‌دهد، داشته باشیم. سازمان امور اجتماعی سازمانی هماهنگ‌کننده است، نه عمل‌کننده. به تعبیر دیگر، اصلی‌ترین وظیفه ما هماهنگی بین دستگاه‌های مختلفی است که

دارد یا نه. اگر آنجا معلوم شد دانش‌آموز واقعاً افسردگی دارد، ابتدا به مشاور مدرسه ارجاع داده می‌شود، اما اگر دیدیم شرایط بحرانی است به مراکز مشاوره آموزش و پرورش ارجاع داده خواهد شد که در اینجا وارد مرحله چهارم یعنی درمان می‌شویم.»

ابراهیمی درباره حمایت از دانش‌آموزان آسیب‌دیده توضیح می‌دهد: «مرحله پنجم نصاد حمایت‌های اجتماعی است. برخی از دانش‌آموزان هستند که مسأله آنها فقط روانشناختی نیست، بلکه به دلیل فقر شدید خانواده، بی سرپرستی یا بدسرپرستی دچار یک مشکل مستمر شده‌اند، اینها نیاز به مداخله روانشناسی ندارند، بلکه باید حمایت شوند.»

۱۴ دستگاه عضو ائتلاف نماد هستند

سازمان بهزیستی، کمیته امداد، دانشگاه علوم پزشکی، وزارت کار، قوه قضائیه، نیروی انتظامی، سازمان صدا و سیما، سازمان تبلیغات و بسیاری از سازمان‌ها عضو ائتلاف نماد هستند. اگر دانش‌آموزی مشکل اساسی داشته باشد به یکی از این دستگاه‌ها متناسب با مشکل دانش‌آموز ارجاع داده می‌شود. ابراهیمی درباره اینکه مداخلات در آسیب‌های دانش‌آموزان سطح‌بندی شده است، می‌گوید: «یکی از وجه تمایزهای نماد با سایر سامانه‌ها این است که ما مداخلات را به صورت سطح‌بندی شده اجرا خواهیم کرد. یعنی اولین مداخله را معلم در کلاس درس انجام می‌دهد اما نامش مداخله درمانی نیست بلکه مداخله مختصر است. نماد یک برنامه معلم‌محور است؛ اگر یک معلم سر کلاس درس متوجه شد که دانش‌آموز او چند روز حالش خوب نیست در بخش (مداخلات مختصر) سامانه نماد برای مشاوره بهتر به دانش‌آموز کمک می‌کند.»

مدیرکل امور تربیتی، مشاوره و مراقبت در برابر آسیب‌های اجتماعی ادامه می‌دهد: «والدین هم می‌توانند به سامانه نماد مراجعه کنند و مشکل فرزندان را مطرح کنند تا مدرسه به آن رسیدگی کند. این امکان نیز وجود دارد تا والدین استعداد یا توانایی خاص فرزند خود را به سامانه نهاد گزارش دهند تا از استعداد آن پشتیبانی شود.»